

Nâng cao chất lượng hoạt động ngoại khóa môn Giáo dục Quốc phòng an ninh cho sinh viên Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh

Nguyễn Văn Luyện*

*Trường ĐHSPT Kỹ thuật Vinh

Received: 03/7/2024; Accepted: 12/8/2024; Published: 19/8/2024

Abstract: Extracurricular activities in the subject of National Defense and Security Education (NDSE) are crucial for helping students develop their thinking, physical and intellectual abilities, and applying the national defense and security knowledge they have learned into practice. These activities also encourage students to maintain a positive attitude towards their studies and training. Through NDSE extracurricular activities, students are provided with additional knowledge and skills that are not covered in the regular curriculum, and they have the opportunity to cultivate positive attitudes, behaviors, and lifestyles. This, in turn, enhances their patriotism and readiness to contribute to the cause of building and defending the nation.

Keywords: Extracurricular activities; quality of extracurricular activities; national defense and security education; students.

1. Đặt vấn đề

Hoạt động ngoại khóa (HĐNK) là một trong những mảng hoạt động GD quan trọng ở nhà trường trong việc GD sinh viên (SV) phát triển toàn diện. HĐNK được tổ chức trên cơ sở tinh thần tự giác của SV. Tham gia các HĐNK giúp SV tăng cường sức khỏe thể chất cũng như sức khỏe tinh thần, giải tỏa mệt mỏi, căng thẳng sau những giờ học chính khóa, góp phần phát triển và hoàn thiện nhân cách, bồi dưỡng năng khiếu và tài năng sáng tạo của học sinh là cơ hội để các em phát triển các kỹ năng cần thiết trong cuộc sống. HĐNK mang lại những giá trị thiết thực bổ ích, có tác dụng hỗ trợ tích cực cho chương trình chính khóa, giúp nâng cao chất lượng GD đào tạo của nhà trường. Đảng ủy, Giám hiệu Trường ĐHSPT Kỹ thuật Vinh đã luôn quan tâm chỉ đạo, đồng viên khuyến khích các giảng viên (GV) bộ môn GDQP&AN phát huy tinh thần tích cực, sáng tạo, khắc phục mọi khó khăn để không ngừng đổi mới nâng cao chất lượng HĐNK cho SV.

2. Một số vấn đề lý luận về nâng cao chất lượng HĐNK môn học GDQP&AN

2.1. Hoạt động ngoại khóa

Chất lượng GD đào tạo chỉ có thể được nâng cao khi học sinh, SV có tư tưởng, phẩm chất đạo đức và ý thức công dân tốt, phát huy được tính tích cực, tự giác, chủ động, tư duy sáng tạo, năng lực tự học và hợp tác, khả năng thực hành, lòng say mê học tập và ý chí vươn lên. Như Luật GD đề đã chỉ rõ:

(1). “Nội dung GD phải bảo đảm tính cơ bản, toàn diện, thiết thực, hiện đại, có hệ thống và được cập nhật thường xuyên; coi trọng GD tư tưởng, phẩm chất đạo đức và ý thức công dân; kế thừa và phát huy truyền thống tốt đẹp, bản sắc văn hóa dân tộc, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại; phù hợp với sự phát triển về thể chất, trí tuệ, tâm sinh lý lứa tuổi và khả năng của người học”.

(2). “Chủ động, tư duy sáng tạo của người học; bồi dưỡng phương pháp GD phải khoa học, phát huy tính tích cực, tự giác cho người học năng lực tự học và hợp tác, khả năng thực hành, lòng say mê học tập và ý chí vươn lên.”. Đại hội XII của Đảng đã khẳng định: “Phát triển GDĐT nhằm nâng cao dân trí, đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài. Chuyển mạnh quá trình GD chủ yếu từ trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học; học đi đôi với hành, lí luận gắn với thực tiễn”. HĐNK từ lâu đã là một mảng hoạt động GD quan trọng, giúp học sinh, SV phát triển toàn diện về thể chất, tinh thần và trí tuệ.

2.2. Vai trò đặc biệt quan trọng của HĐNK môn học GDQP&AN

Với môn học GDQP&AN, HĐNK có vai trò đặc biệt quan trọng. Tổ chức thực hiện tốt các HĐNK là một trong những nhân tố quan trọng giúp nâng cao chất lượng giảng dạy môn học GDQP&AN và góp phần nâng cao chất lượng đào tạo chung của nhà trường. HĐNK giúp cho SV tăng cường kỹ năng học tập, bổ sung các kỹ năng quân sự và kỹ năng mềm

cần thiết; bồi dưỡng thêm phong cách, thái độ; tôn trọng, tiếp thu học tập và phát huy truyền thống tốt đẹp của Quân đội Nhân dân Việt Nam, bản sắc văn hóa dân tộc và nâng cao đời sống tinh thần cho SV.

3. Thực trạng HDNK môn học GD QPAN tại Trường ĐHSPT Kỹ thuật Vinh

3.1. Thuận lợi và khó khăn

3.1.1. Thuận lợi: Nhà trường nằm trên địa bàn Thành phố Vinh, tỉnh Nghệ An là địa phương có bề dày truyền thống cách mạng - cái nôi của phong trào đấu tranh những năm đầu thế kỷ XX. Đặc biệt, Cao trào Xô Viết Nghệ - Tĩnh năm 1930 thể hiện rõ tinh thần quật khởi, sức mạnh liên minh công - nông, đấu tranh cách mạng của nhân dân Nghệ Tĩnh (nay là Nghệ An và Hà Tĩnh) dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam. Là tỉnh có địa hình đa dạng phong phú, rất thuận lợi cho các HDNK. Đồng thời, Đảng ủy, Giám hiệu nhà trường luôn quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo sâu sát công tác GDQP&AN. Trường ĐHSPT Kỹ thuật Vinh có đội ngũ GV có phẩm chất đạo đức tốt, vững vàng về chuyên môn nghiệp vụ và luôn nhiệt tình, có tinh thần trách nhiệm cao trong hoạt động giảng dạy chính khóa cũng như ngoại khóa cho SV. Nhà trường có khuôn viên rộng, thao trường bãi tập tương đối đầy đủ, có địa hình phong phú, đa dạng. SV của trường rất năng động, sáng tạo và luôn có tinh thần, nhiệt tình, tích cực tham gia vào các HDNK môn học GDQP&AN.

3.1.2. Khó khăn: Đối tượng SV học GDQP&AN là năm thứ nhất và thứ hai còn rất nhiều bỡ ngỡ; chất lượng SV đầu vào không đồng đều; nhận thức về quốc phòng, an ninh của SV còn có nhiều hạn chế. Cơ sở vật chất của nhà trường còn khó khăn. Nhiều SV còn chưa quen với điều kiện khí hậu đặc thù ở địa phương nên dễ bị đau ốm và SV ăn ở tập trung dễ lây lan dịch bệnh gây ảnh hưởng không nhỏ tới các HDNK môn học GDQP&AN.

3.2. Các nhóm hoạt động ngoại khóa môn GDQP&AN đang thực hiện tại trường ĐHSPT Kỹ thuật Vinh

- **Nhóm 1:** Rèn luyện ý thức kỷ luật, tác phong và kỹ năng quân sự, bao gồm các hoạt động: Hành quân rèn luyện (cự ly 5km đến 7km: 01 lần/đợt học); báo động hành quân chiến đấu (cự ly 3km đến 5km: 01 lần/đợt học); Hội thao quân sự (tổ chức hội thao 01 lần/đợt học; thi chạy vũ trang, thi điều lệnh đội ngũ, điều lệnh nội vụ; thi tháo lắp súng, thi bắn súng bằng máy bắn tập MBT03; thi ném lựu đạn xa đúng hướng;...); Tham quan Bảo tàng Xô viết Nghệ Tĩnh;

Bảo tàng Quân khu 4 và khu Di tích Kim Liên (quê nôi Bác Hồ); hành quân kết hợp tập bài chiến thuật;...

- **Nhóm 2:** Rèn luyện kỹ năng tự tổ chức, tự quản, tự điều hành, bao gồm: Trục ban nội vụ (luân phiên trục ban hàng ngày, mỗi ngày 01 tiểu đội làm nhiệm vụ kiểm tra trật tự nội vụ, tiếp đón khách đến đơn vị theo đúng lễ nghi và tác phong quân nhân, v.v.); trục ban vệ sinh (luân phiên trục ban hàng ngày, mỗi ngày 01 tiểu đội làm nhiệm vụ vệ sinh môi trường xung quanh khu vực ký túc xá và nhà trường, thu gom, phân loại và để rác đúng nơi qui định);

- **Nhóm 3:** Rèn luyện phẩm chất và năng lực lao động, thông qua các hoạt động lao động định kỳ vào chiều thứ 6 hàng tuần và sắp xếp linh hoạt vào các ngày khác trong tuần; phối hợp với Đội thanh niên tình nguyện nhà trường chăm sóc cây và làm vệ sinh môi trường (tổ chức linh hoạt phù hợp với kế hoạch của nhà trường); v.v.

- **Nhóm 4:** Hoạt động phong trào như văn hóa văn nghệ, thể dục thể thao và truyền thông, bao gồm: Phát động các phong trào hoạt động như: bóng đá, bóng chuyền, cầu lông, chạy bộ; giao lưu văn hóa, văn nghệ và thể thao với các đơn vị trên địa bàn thành phố. Các phong trào hoạt động trên không chỉ giúp SV cải thiện đáng kể tình trạng sức khỏe thể chất và tinh thần mà còn làm tăng sức dẻo dai, giảm bớt căng thẳng. Tham gia các hoạt động nhóm cũng sẽ mang lại nhiều niềm vui và sự thú vị hơn thay vì chỉ làm một mình.

3.3. Đánh giá hoạt động ngoại khóa môn GDQP&AN của Nhà trường từ khi tổ chức thực hiện giảng dạy tập trung đến nay

3.3.1. Điểm mạnh

Thông qua những HDNK đã giúp SV của nhà trường có điều kiện rèn luyện những phẩm chất và năng lực tốt và có được môi trường sinh hoạt lành mạnh sau những giờ lên lớp. Đồng thời HDNK đã tác động tích cực đến kết quả học tập chính khóa, đặc biệt là các nội dung thực hành.

- Các HDNK đã đảm bảo được tính thực tiễn và khả năng ứng dụng, đưa người học vào sát môi trường hoạt động thực tiễn của Quân đội, hình thức HDNK sinh động và gây hứng thú cho SV trong học tập môn GDQP&AN nói chung và tạo động cơ rèn luyện tính kỷ luật cho SV nói riêng,

- Các HDNK đã rèn luyện các kỹ năng mềm và kỹ năng làm việc đội nhóm cho SV.

- Các HDNK đã tác động đến người học một cách sâu sắc và đã đạt được những kết quả tích cực; giúp

cho SV củng cố, nâng cao kiến thức QP và AN, rèn luyện kỹ năng vận dụng lý thuyết với thực hành, kỹ năng quân sự, kỹ năng sống, kỹ năng tự tổ chức, tự quản, tự điều hành, kỹ năng xử lý, giao tiếp, ứng xử cho SV và đặc biệt rèn luyện cho SV ý thức kỷ luật, tác phong quân sự.

3.3.2. Điểm hạn chế

- HĐNK môn học GDQP&AN chưa có một khái niệm được thống nhất, chưa có một quy định riêng, các hình thức HĐNK, quy trình tổ chức HĐNK chưa được làm rõ. Vì vậy GV và SV phải vừa làm vừa đúc rút kinh nghiệm nên chất lượng một số HĐNK còn chưa cao.

- Khi tổ chức HĐNK cho SV cần phải xây dựng, lập kế hoạch cụ thể để hoạt động đạt được hiệu quả. HĐNK môn GDQP&AN của nhà trường vẫn còn hạn chế về kế hoạch, nội dung. Kế hoạch chưa lượng hóa hết được các hoạt động, một số hoạt động chỉ nêu được những định hướng khái quát và chưa rõ ràng đối với từng đối tượng, có những HĐNK còn mang tính ngẫu nhiên, bột phát; còn mang tính thời điểm chứ không phải là thường xuyên: Ví dụ như bóng đá, bóng chuyền, văn nghệ, v.v. chưa có kế hoạch phối hợp mở rộng, và giao lưu.

- HĐNK môn GDQP&AN chưa chú trọng khai thác và phát huy tối đa các nguồn lực trong nhà trường, nhất là sự giúp đỡ chuyên môn và động viên tinh thần của các thầy cô giáo trong Bộ môn GD QPAN và trong các phòng, khoa khác của nhà trường.

- Công tác khen thưởng, động viên trong các HĐNK môn GDQP&AN có lúc còn chưa kịp thời, chưa sâu sát, cứng nhắc và tác dụng động viên khuyến khích toàn đơn vị còn chưa cao.

- Kinh phí dành cho việc tổ chức HĐNK còn hạn chế. Trang thiết bị kỹ thuật còn thiếu, chưa đáp ứng đủ yêu cầu HĐNK, ...

4. Một số giải pháp nâng cao chất lượng HĐNK môn học GD QPAN cho SV trường ĐHSV Kỹ thuật Vinh

4.1. Nâng cao nhận thức cho cán bộ, GV và SV về tầm quan trọng của HĐNK môn học GDQP & AN

- Một là, tổ chức xêmina về chuyên đề HĐNK môn GDQP&AN, động viên cán bộ, GV tham gia xêmina đầy đủ và tích cực góp ý kiến tham luận, phản biện.

- Hai là, tích cực, kiên trì tuyên truyền vận động tác động đến tâm lý, nhận thức của cán bộ, GV, SV và các lực lượng xã hội khác về vị trí, vai trò và tầm

quan trọng của HĐNK. Qua đó vận động mọi người góp ý kiến, tham gia, giúp đỡ thực hiện các HĐNK môn học GDQP&AN.

4.2. Xây dựng khoa học các HĐNK môn học GDQP&AN

- Thứ nhất, căn cứ vào kế hoạch năm học của từng khóa xây dựng kế hoạch HĐNK môn học GDQP&AN một cách chi tiết, cụ thể (lưu ý gắn với hoạt động kỷ niệm những ngày lễ lớn của dân tộc, quân đội và nhà trường).

- Thứ hai, xác định rõ mục tiêu của chuyên đề HĐNK và đặt tên cho chuyên đề, dự kiến về thời gian chuẩn bị và tổ chức, phạm vi chuyên đề, hình thức tổ chức chuyên đề.

4.3. Phát huy tối đa các nguồn lực của nhà trường. HĐNK môn GDQP&AN rất cần chú trọng khai thác và phát huy tối đa các nguồn lực trong nhà trường, nhất là sự giúp đỡ chuyên môn và động viên tinh thần của các thầy cô giáo trong Bộ môn và trong các phòng, khoa khác của nhà trường.

4.4. Làm tốt công tác khen thưởng. Phối hợp chặt chẽ với các phòng, khoa, các tổ chức chính trị, tổ chức xã hội; đặc biệt là Đoàn thanh niên và Bộ môn GD QPAN. Khen thưởng, động viên kịp thời trong các HĐNK môn GDQP&AN, bảo đảm sâu sát, đúng người và có tác dụng động viên khuyến khích toàn đơn vị.

5. Kết luận

HĐNK môn học GDQP&AN có vai trò đặc biệt quan trọng là tạo nên tính toàn diện của quá trình GD. Đồng thời, HĐNK làm cho hoạt động dạy học không bị đơn điệu, nhàm chán, làm tăng hứng thú học tập của học sinh đối với môn học. Ngoài ra, HĐNK còn giúp bổ sung mở rộng và củng cố vững chắc rất nhiều kiến thức và kỹ năng cần thiết cho SV. Do đó, công tác tổ chức các HĐNK cần phải được chú trọng đổi mới nâng cao chất lượng cả về nội dung và hình thức, cả về lý luận và thực tiễn và luôn có những giải pháp quản lý linh hoạt phù hợp với tình hình mới thay đổi trong thực tiễn. Nhận thức rõ vai trò và ý nghĩa của HĐNK ở trên đây, bộ môn GDQP&AN sẽ thực hiện tốt chủ trương lãnh đạo của Đảng ủy, Giám hiệu nhà trường, cố gắng khắc phục mọi khó khăn tổ chức thực hiện tốt các hoạt động giảng dạy chính khóa cũng như các HĐNK cho SV khi học tập trung môn GDQP&AN.

Tài liệu tham khảo

[1]. Bộ GD và Đào tạo (2020), *Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT ngày 18 tháng 03 năm 2020*, Hà Nội.